

Anonimizuota versija

Vertimas

C-279/24–1

Byla C-279/24

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2024 m. balandžio 22 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2024 m. balandžio 8 d.

Ieškovas:

AY

Atsakovas:

Liechtensteinische Landesbank (Österreich) AG

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas), kaip kasacinis teismas <...> byloje, kurioje ieškovas yra AY <...>, atsakovas – bankas *Liechtensteinische Landesbank (Österreich) AG*, <...> Viena 1, <...>, dėl 140 271,10 EUR <...>, išnagrinėjęs išimties tvarka paduotą ieškovo kasacinį skundą dėl 2023 m. birželio 16 d. *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas), kuris yra apeliacinės instancijos teismas, sprendimo Nr. GZ 3 R 10/23x-70, kuriuo patvirtintas 2022 m. lapkričio 18 d. *Handelsgericht Wien* (Vienos komercinis teismas) sprendimas Nr. GZ 12 Cg 12/20i-62, priėmė šią

nutartį

I. Europos Sąjungos Teisingumo Teismui pagal SESV 267 straipsnį pateikti šiuos prejudicinius klausimus:

1. Ar pavedimų nupirkti finansinių produktų, kuriuos valstybėje A (šiuo atveju – Italijoje) gyvenantis vartotojas duoda valstybėje B (šiuo atveju – Austrijoje) įsisteigusiam bankui remdamasis nuolatiniais verslo ryšiais su juo, teisinės

pasekmės turi būti vertinamos pagal teisę, kylančią iš 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma I) 6 straipsnio, kai reglamento „Roma I“ 6 straipsnio taikymo sąlygos jau buvo duodant atskirus pavedimus, bet jų dar nebuvo užmezgant verslo ryšius ir šalys, užmezgdamos tuos ryšius, pagal reglamento „Roma I“ 3 straipsnį pasirinko per visą verslo ryšių trukmės laikotarpį taikyti valstybės B teisę?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

Ar taikytina reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 4 dalies a punkte numatyta išimtis, kai bankas pagal sutartį atidaro sąskaitas kitoje valstybėje narėje įsisteigusiam vartotojui ir paskui pagal vartotojo pavedimus jam perka finansinius produktus ir juos įrašo į šias sąskaitas, o vartotojas pavedimus gali duoti (taip pat) nuotoliniu ryšiu?

3. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, o į antrąjį – neigiamai: ar susitarimas dėl teisės pasirinkimo, sudarytas prieš reglamento „Roma I“ 6 straipsnio taikymo sąlygų atsiradimą, po šių sąlygų atsiradimo laikytinas nesąžiningu, kaip tai suprantama pagal 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais <...> 3 straipsnio 1 dalį, kai tame susitarime nenurodytos reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalies teisinės pasekmės?

II. <...> [sustabdyti bylos nagrinėjimą]

Motyvai

I. Faktinės aplinkybės

- 1 Italijoje gyvenantis ieškovas labai gerai išmano finansinius sandorius ir kapitalo ir finansų rinkas, nes turi atitinkamos profesinės patirties. Šiuo atveju ieškovas veikė ne tikslu, kurį būtų galima priskirti jo profesinei ar komercinei veiklai. 2013 m. ieškovas banke, kuris yra atsakovas (registruota buveinė Austrijoje), atsidarė vertybinių popierių depozito ir einamąją sąskaitas. Šiuo tikslu jis atvyko į atsakovo filialą Austrijoje. Banko kontaktą ieškovui davė asmuo iš jo profesinės aplinkos. Pasirašytą prašymą atidaryti sąskaitas ir „kliento profilio“ anketą, kurios prašė bankas, ieškovas pateikė vėliau iš Italijos.
- 2 Ieškovas, kaip privatus klientas, pasirinko vadinamąjį sandorį be konsultacijos. Ieškovo pasirašytame prašyme atidaryti sąskaitas buvo tokia nuostata:

„Susipažinau (susipažinome) su atitinkamai galiojančios versijos „Bendrosiomis komercinėmis banko sandorių sąlygomis“, „Specialiosiomis biržos ir ne biržos išankstinių ir pasirinkimo sandorių sąlygomis“ ir „Palūkanų ir sąlygų apžvalga“, kurios yra mūsų esamų ir būsimų verslo ryšių pagrindas, ir su jomis sutinku (sutinkame).“

- 3 Prieš tai ieškovui pateiktose Bendrosiose komercinėse banko sandorių sąlygose buvo tokia nuostata:

„Visiems kliento ir kredito įstaigos teisiniams santykiams taikoma Austrijos teisė.“

- 4 Per verslo ryšių trukmės laikotarpį ieškovo kliento profilis buvo kelis kartus atnaujintas. Ieškovas visuomet pasirinkdavo „sandorį be konsultacijos“ tam, kad lėšas galėtų investuoti laisvai pagal savo supratimą, be išankstinės atsakovo konsultacijos.
- 5 2015 m. rugsėjo mėn. ir 2016 m. birželio mėn. ieškovas, naudodamasis atsakovo paslaugomis, nusipirko neužtikrintų skolos vertybinių popierių (*exchange traded notes*, ETN) ir juos 2016 m. liepos mėn. pelningai pardavė. Ieškovas ir dėl šių pirkimo sandorių neprašė konsultacijų, sprendimą pirkti jis priėmė tik remdamasis informacija laikraščio straipsnyje.
- 6 2016 m. spalio mėn. Padujuje vyko vienos Italijos įmonės organizuotas renginys, jame dalyvavo instituciniai ir privatūs investuotojai, taip pat ieškovas. Tos įmonės vadovas, be kita ko, pristatė fondą, kurio portfelyje buvo pirmiau minėti skolos vertybiniai popieriai. Šiame renginyje dalyvavo ir atsakovo banko darbuotojas. Jis tik pristatė atsakovą – ne minėtąjį fondą ir ne kitus finansinius produktus.
- 7 Laikotarpiu nuo 2017 m. spalio mėn. iki 2018 m. vasario mėn. ieškovas pats, naudodamasis atsakovo paslaugomis, nusipirko daugiau skolos vertybinių popierių (ETN). Ieškovas nedavė atsakovui pavedimo nei telefonu, nei elektroniniu paštu. 2016 m. spalio mėn. vykęs renginys neturėjo įtakos ieškovo sprendimams pirkti. 2017 m. spalio mėn. ieškovas, naudodamasis atsakovo paslaugomis ir davęs jam rašytinį pavedimą, įsigijo fondo, kuris buvo pristatytas renginyje, dalių. Klientams skirtos informacijos apie šį fondą dokumentą buvo galima atsisiųsti iš atsakovo svetainės.
- 8 Atsakovas bankas (ir) laikotarpiu nuo 2017 m. neteikė jokių konsultacinių paslaugų; kaip ieškovas aiškiai pageidavo, ir toliau buvo vykdomi „sandoriai be konsultacijų“. Šalys nesiginčija, kad pirkimo sandoriai buvo vykdomi kaip „sandoriai pagal sutartį dėl komisinio atlyginimo“. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikiantis teismas tai supranta taip: bankas ieškovo sąskaita nupirkdavo finansinių produktų ir juos įrašydavo į banke turimą ieškovo vertybinių popierių sąskaitą.

II. Bylos šalių prašymai ir argumentai

- 9 **Ieškovas** tvirtina, kad dėl laikotarpiu nuo 2017 m. nusipirktų skolos vertybinių popierių ir fondo dalių patyrė finansinį nuostolį, ir reikalauja iš atsakovo dėl netinkamo konsultavimo ir informavimo atlyginti 140 271,10 EUR žalą <...>. Ieškovo teigimu, atsakovas veiklą kreipė į Italiją. Austrijos teisės pasirinkimas yra neleistinas, „juo labiau kad *Codice Civile* [Civilinis kodeksas] ir CDC nuostatos

(Italijos vartotojų apsaugos įstatymo 67 [18] straipsnis) yra gerokai palankesnės nei šiuo klausimu taikomos Austrijos teisės nuostatos“. Ieškovo manymu, atsakovas neįvykdė informavimo pareigų, „kaip tai suprantama pagal Įstatymo dekreto Nr. 58/98 (TUF – Konsoliduotasis finansų įstatymas) 21 ir 23 straipsnius“. Neįvykdžius ikisutartinių įsipareigojimų ir informavimo pareigų pagal šias nuostatas, sutartis yra negaliojanti.

Atsakovas, kalbant apibendrintai, tvirtina, kad, remiantis galiojančiu susitarimu dėl teisės pasirinkimo, taikytina Austrijos teisė. Ieškovas nusprendė nesinaudoti investavimo konsultacijomis ir verslo ryšius pasirinko kaip „sandorį be konsultacijos“. Atsakovas tvirtina tik įvykdęs jam pavestas atskiras operacijas. Toks lėšų investavimas ieškovui atrodė „tinkamas“. Taigi pagal Austrijos teisę atsakovas neprivalo už tai atsakyti.

III. Ankstesnis procesas

- 10 **Žemesnės instancijos teismai** ieškinio reikalavimo netenkino. Jie preziumavo, kad taikytina Austrijos teisė, nes buvo sudarytas susitarimas dėl teisės pasirinkimo. Ieškovo vertybinių popierių depozito ir einamoji sąskaitos banke, kuris yra atsakovas, buvo tvarkomos Austrijoje. Ieškovas, kaip „konsultacijų atsisakęs“ klientas, Italijoje nesinaudojo nei investavimo konsultacijomis, nei kitomis atsakovo paslaugomis. Sudarytas susitarimas dėl teisės pasirinkimo yra „leistinas ir atsižvelgiant į reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 4 dalies a punktą“. Remiantis Austrijos teise, „konsultacijų atsisakiusio“ kliento atžvilgiu atsakovas privalėjo atlikti tik „tinkamumo testą“ pagal *Wertpapiersaufsichtsgesetz 2007* (2007 m. Vertybinių popierių priežiūros įstatymas, toliau – WAG 2007) 45 straipsnį (dabar – *Wertpapiersaufsichtsgesetz 2018*) (2018 m. Vertybinių popierių priežiūros įstatymas, toliau – WAG 2018) 57 straipsnis), o ne atitikties patikrinimą pagal WAG 2007 44 straipsnį (dabar – WAG 2018 56 straipsnis), atsižvelgdamas į ieškovo žinias ir patirtį, susijusią su produktais, ir gauti reikiamą informaciją. Taigi atsakovas tvirtina įvykdęs visas pareigas, todėl neatsako už ieškovo nuostolius.
- 11 **Oberster Gerichtshof** dabar turi priimti sprendimą dėl ieškovo kasacinio skundo. Jame ieškovas, kalbant apibendrintai, argumentuoja, kad atsakovas, atsižvelgiant į aplinkybę, jog prisistatė 2016 m. spalio mėn. Padujuje vykusiame renginyje, vykdė aktyvią rinkodarą Italijoje, o tai reiškia, kad, kaip tai suprantama pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalies b punktą, kreipė veiklą į Italijos rinką. Po šio renginio ieškovas pavedė atsakovui nupirkti daugiau skolos vertybinių popierių ir fondo dalių; reikalavimą atlyginti žalą jis reiškia tik dėl šių – po renginio – įvykdytų pirkimo sandorių. Ieškovo teigimu, Bendrosiose komercinėse sąlygose nustatyta teisės pasirinkimo išlyga vartojimo sandorių atveju dėl neskaidrumo laikytina nesąžininga, todėl netaikytina, kai vartotojui (kaip šiuo atveju ieškovui) nebuvo nurodyta, kad pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalį jis gali remtis apsauga, suteikiama pagal imperatyvias jo įprastinės gyvenamosios vietos valstybės teisės nuostatas. Austrijos teisės nuostatos ieškovui

yra kur kas nepalankesnės nei Italijos teisės. Reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 4 dalies a punkte numatyta išimtis netaikytina, nes atsakovas turėjo interneto svetainę anglų kalba, kurioje ieškovas, kaip Italijoje gyvenantis vartotojas, galėjo peržiūrėti visas sąskaitų operacijas, atsispausdinti sąskaitų išrašus ir gauti informaciją, nuomones ir analizės. Ši su vertybiniais popieriais susijusi paslauga buvo teikiama elektroniniu būdu Italijoje – ieškovo gyvenamosios vietos valstybėje, todėl jam nereikėjo fiziškai būti Austrijoje. Taigi pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalį finansinių paslaugų sutartims, sudarytoms su ieškovu, kaip vartotoju, turi būti taikoma Italijos teisė.

IV. Teisinis pagrindas

12 Reglamento „Roma I“ 7 ir 25 konstatuojamosiose dalyse nustatyta:

„(7) Šio reglamento materialinė taikymo sritis ir nuostatos turėtų atitikti 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo <...> (Briuselis I) ir 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės (Roma II) <...>.“

<...>

(25) Vartotojai turėtų būti apsaugoti pagal jų įprastos gyvenamosios vietos valstybės teisės normas, nuo kurių sutartimi negali būti nukrypstama, su sąlyga, kad vartojimo sutartis buvo sudaryta verslininkui vykdant komercinę arba profesinę veiklą toje valstybėje. <...>“

13 Byloje reikšmingos reglamento „Roma I“ nuostatos:

„3 straipsnis

Pasirinkimo laisvė

1. Sutarčiai taikoma šalių pasirinkta teisė. Pasirinkimas turi būti tiksliai išreikštas ar aiškiai parodytas sutarties sąlygomis arba bylos aplinkybėmis. Šalys gali pasirinkti visai sutarčiai ar tik jos daliai taikytiną teisę. <...>

6 straipsnis

Vartojimo sutartys

1. Nedarant poveikio 5 ir 7 straipsnių taikymui, sutarčiai, sudarytai tarp fizinio asmens, siekiančio tikslų, kurie gali būti laikomi nesusijusiais su jo darbu ar profesine veikla (vartotojas), ir kito asmens, atliekančio savo darbą arba vykdančio profesinę veiklą, (profesionalas), taikoma vartotojo įprastos gyvenamosios vietos valstybės teisė, jei profesionalas:

a) vykdo komercinę ar profesinę veiklą vartotojo įprastos gyvenamosios vietos valstybėje; arba

b) bet kokiomis priemonėmis kreipia šią veiklą į tą valstybę ar kelias valstybes, tarp kurių yra ta valstybė, ir ta sutartis patenka į tokios veiklos sritį.

2. Nepaisant 1 dalies, šalys, laikydamosi 3 straipsnio, gali pasirinkti 1 dalies reikalavimams atitinkančiai sutarčiai taikytiną teisę. Tačiau toks pasirinkimas negali atimti iš vartotojo apsaugos, kurią jam teikia nuostatos, nuo kurių negalima nukrypti susitarimu pagal teisę, kuri nepasirinkus teisės būtų taikoma 1 dalies pagrindu.

<...>

4. 1 ir 2 dalys netaikomos:

a) paslaugų teikimo sutartims, kai paslaugos vartotojui turi būti teikiamos tik kitoje valstybėje nei jo įprastos gyvenamosios vietos valstybė;

<...>“

- 14 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais <...> 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.“

- 15 Austrijos *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* (Bendrasis civilinis kodeksas, ABGB) 879 straipsnio 3 dalyje nustatyta:

„Bendrosiose komercinėse sąlygose arba sutarčių formose nustatyta sutarties sąlyga, kuria nėra nustatoma viena iš šalių pagrindinių pareigų, laikoma negaliojančia, jei, atsižvelgiant į visas atvejo aplinkybes, ja padaroma didelė žala sutarties šaliai.“

V. Prejudiciniai klausimai

- 16 Tiek pagrįsdamas verslo ryšius, tiek duodamas aptariamus pavedimus nupirkti finansinių produktų, ieškovas veikė kaip vartotojas. Vis dėlto, kaip paaiškinta toliau, pagrindžiant verslo ryšius, reglamento „Roma I“ 6 straipsnio taikymo sąlygų dar nebuvo, nes atsakovas tuo momentu dar nevykdė veiklos Italijoje ir nebuvo jos nukreipęs į šią valstybę. *Oberster Gerichtshof* manymu, iš to kyla trys klausimai dėl Sąjungos teisės aiškinimo, o atsakymas į juos gali lemti skirtingas išvadas dėl taikytinos teisės.

1. Dėl pirmojo klausimo

- 17 1.1. Pirmiausia reikia išsiaiškinti, ar reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygų atsiradimas per prieš tai pagrįstų nuolatinių verslo ryšių trukmės laikotarpį lemia, kad ši nuostata sukelia teisinių pasekmių vėlesniems sandoriams. Jei tai būtų paneigta, šiuo konkrečiu atveju būtų taikytina Austrijos teisė, nes verslo ryšių pradžioje buvo sudarytas susitarimas dėl teisės pasirinkimo.
- 18 1.2. Verslo ryšių pradžioje šalys susitarė taikyti Austrijos teisę ir šis susitarimas yra galiojantis.
- 19 Remiantis reglamento „Roma I“ 3 straipsnio 5 dalimi, siejama su 10 straipsnio 1 dalimi, teisės pasirinkimo buvimas turėjo būti vertinamas pagal Austrijos teisę, taigi, be kita ko, pagal ABGB 879 straipsnio 3 dalį. Šia nuostata į nacionalinę teisę perkelta Direktyvos 93/13/EEB 3 straipsnio 1 dalis, todėl ji turi būti aiškinama pagal direktyvą. Pagal Direktyvos 93/13/EEB 3 straipsnio 1 dalį, taigi taip pat pagal ABGB 879 straipsnio 3 dalį, teisės pasirinkimo galiojimas nebuvo paneigtas dėl toliau išdėstytų priežasčių.
- 20 Profesionalo bendrųjų komercinių sąlygų nuostata, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi ir pagal kurią ginčijama sutartis su vartotoju reglamentuojama pagal šio profesionalo buveinės valstybės narės teisę, yra nesąžininga, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 93/13/EEB 3 straipsnio 1 dalį, kiek šis vartotojas dėl jos suklaidinamas, nes jam sudaromas išpūdis, kad sutarčiai taikoma tik šios valstybės narės teisė ir jis neinformuojamas apie tai, kad pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalį taip pat turi apsaugą, užtikrinamą pagal teisės, kuri būtų taikoma nesant šios sąlygos, imperatyvias nuostatas (Teisingumo Teismo sprendimo *Verein für Konsumenteninformation*, C-191/15, EU:C:2016:612, 71 punktas), t. y. valstybės, kurioje yra jo nuolatinė gyvenamoji vieta, teisės nuostatas (Teisingumo Teismo sprendimo *Club La Costa ir kt.*, C-821/21, EU:C:2023:672, 72 punktas).
- 21 Vis dėlto tam reikia, kad būtų taikytinas reglamento „Roma I“ 6 straipsnis. Teisės pasirinkimo momentu jis nebuvo taikomas: ieškovas, iš asmens iš savo profesinės aplinkos gavęs kontaktą, siekdamas užmegzti verslo ryšius, atvyko į atsakovo filialą Austrijoje. Tiesa, paskui jis atsakovo pateiktą kliento profilio anketą ir „prašymą atidaryti“ einamąją ir vertybinių popierių depozito sąskaitas užpildė savo gyvenamojoje vietoje Italijoje. Vis dėlto nėra požymių, kad atsakovas, išskyrus tai, kad pateikė šiuos dokumentus, savo profesinę arba komercinę veiklą būtų vykdęs Italijoje arba koku nors būdu būtų ją kreipęs į šią valstybę. Tokia reglamento „Roma I“ 6 straipsnio taikymą nulemianti veikla būtų tik tuomet, jei iš aplinkybių būtų matyti, kad atsakovas be šio konkretaus atvejo (taigi apskritai) būtų planavęs sudaryti sutartis su vartotojais ieškovo valstybėje (Teisingumo Teismo sprendimo *Pammer ir Hotel Alpenhof*, C-585/08 ir C-144/09, EU:C:2010:740, 92 punktas [dėl reglamento „Briuselis I“ 15 straipsnio]; taip pat žr. OGH sprendimo byloje Nr. 1 Ob 158/09f 5 punktą dėl fakto, kad katalogai

buvo išsiųsti tik vieną kartą, nereikšmingumo). Iš faktinių aplinkybių nematyti, kad verslo ryšių užmezgimo momentu taip būtų buvę.

- 22 Taigi, *Oberster Gerichtshof* nuomone, užmezgant verslo ryšius reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalies taikymo sąlygų nebuvo. Dėl to atsakovas neturėjo nei paskatos, nei pareigos teisės pasirinkimo išlygoje nurodyti šią nuostatą. Negalima įžvelgti ir kitų nesąžiningumo požymių, juo labiau kad verslo ryšiams (banko paslaugų teikimui), net ir nepasirinkus teisės, pagal reglamento „Roma I“ 4 straipsnio 1 dalies b punktą būtų buvusi taikoma Austrijos teisė.
- 23 1.3. Teisės pasirinkimo išlyga, remiantis jos aiškia formuluote, apima ir būsimus sandorius, kurie bus sudaromi remiantis šiais verslo ryšiais. Vis dėlto po to, kai verslo ryšiai buvo užmezgti, bankas atliko veiksmą, kuris atitinka reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalies taikymo kriterijų. Dalyvaudamas renginyje Italijoje bankas kreipė savo veiklą į vartotojo gyvenamosios vietos valstybę (apie tai – a dalyje) ir paskesni ieškovo pavedimai patenka į šios veiklos sritį (apie tai – b dalyje).
- 24 a) Atsakovas savo veiklą (mažų mažiausiai) kreipė į Italiją.
- 25 Sąvoka „kreipimas“ reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalies b punkte vartojama panašiai kaip Reglamento Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punkte, dabar – Reglamento Nr. 1215/2012 17 straipsnio 1 dalies c punkte. Remiantis reglamento „Roma I“ 7 konstatuojamąja dalimi, šio reglamento nuostatų aiškinimas turėtų atitikti minėtų reglamentų nuostatų aiškinimą, taigi Teisingumo Teismo jurisprudencija, susijusi su šiuo teisės aktu dėl jurisdikcijos, gali būti remiamasi ir šiuo atveju.
- 26 Pagal šią jurisprudenciją (Teisingumo Teismo sprendimo *Pammer ir Hotel Alpenhof*, C-585/08 ir C-144/09, EU:C:2010:740, 75 ir 76 punktai) kreipimas yra tuomet, kai prekybininkas yra pareiškęs apie savo tikslą užmezgti prekybos ryšius su vartotojais iš vienos valstybės narės ar kelių valstybių narių, įskaitant tą, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą. Todėl prieš galimą sutarties su šiuo vartotoju sudarymą turėjo būti aplinkybių, rodančių, kad prekybininkas planavo sudaryti prekybos sandorius su vartotojais, turinčiais nuolatinę gyvenamąją vietą kitose valstybėse narėse, įskaitant tą, kurios teritorijoje šis vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, ir net buvo pasirengęs sudaryti sutartis su šiais vartotojais.
- 27 Remiantis išdėstytais argumentais, šiuo konkrečiu atveju nekyla abejonių, kad atsakovas bankas tuo, kad jo darbuotojas jį pristatė renginyje Italijoje, savo veiklą „kreipė“ į vartotojo gyvenamosios vietos valstybę. Taip yra dėl to, kad, vertinant realiai, šis pristatymas galėjo būti skirtas tik naujiems ar kitiems sandoriams su ten dalyvaujančiais klientais sudaryti. Kadangi renginyje dalyvavo ir privačių investuotojų ir nėra požymių, rodančių, kad atsakovui tai būtų buvę nežinoma, šis veiklos kreipimas buvo susijęs ir su sutarčių sudarymu su vartotojais.
- 28 b) Paskesni ieškovo pavedimai taip pat pateko į šios veiklos sritį.

- 29 Priežastinis ryšys tarp veiklos, kreipiamos į vartotojo gyvenamosios vietos valstybę, ir konkrečios sutarties sudarymo šiomis aplinkybėmis nereikalingas; pakanka, kad veikla bendrai buvo kreipiama į tokių sutarčių sudarymą (žr. Teisingumo Teismo sprendimo *Emrek*, C-218/12, EU:C:2013:666, 32 punktą [dėl reglamento „Briuselis I“ 15 straipsnio 1 dalies c punkto]). Šiuo atveju taip ir buvo, nes finansinių produktų pirkimas yra tipiškai banko sandoriai, o bankas, prisistatydamas renginyje, kaip tik ir siekė juos sudaryti. Kadangi priežastinis ryšys tarp veiklos ir paskui sudarytos sutarties nėra svarbus, kolizinės teisės aspektu nereikšminga tai, kad verslo ryšiai su ieškovu jau buvo užmegzti ir bankas renginyje Italijoje nereklamavo konkrečių finansinių produktų.
- 30 1.4. Taigi bankas atliko veiksmą, kuris savaime turėtų lemti reglamento „Roma I“ 6 straipsnio taikymą. Vis dėlto neaišku, ar taip yra ir tokiu atveju, kai pavedimai duodami remiantis nuolatiniais verslo ryšiais, dėl kurių šalys (kaip šiuo atveju), juos užmezgdamos, sudarė galiojantį susitarimą dėl teisės pasirinkimo.
- 31 Šiai prezumpcijai prieštarauja atsakovo banko lūkestis, kad susitarimas dėl teisės pasirinkimo, pagal kurį taikoma Austrijos teisė, yra galiojantis. Būtų galima abejoti, ar šis lūkestis yra teisėtas, kai bankas po šio susitarimo sudarymo (kaip šiuo atveju) vyksta į vartotojo gyvenamosios vietos valstybės rinką, tad turi tikėtis, kad bent jau sudarant naujas sutartis bus taikoma šios valstybės teisė. Vis dėlto šiuo konkrečiu atveju galėtų būti reikšminga tai, kad vykdyti pavedimus bankas privalėjo: remiantis komercinėmis sąlygomis, pavedimai (esant tam tikroms sąlygoms) turi būti vykdomi tik tuomet, kai klientas su banku dėl to susitarė (šių sąlygų Bendrosios dalies I antraštinės dalies B skyriaus 1 skirsnio 2 punkto 2 dalis). Tokį susitarimą dėl pavedimų davimo nuotoliniu būdu ieškovas ir atsakovas sudarė 2013 m. rugsėjo 26 d. Šis įsipareigojimas yra veikiau argumentas, kad banko lūkestis dėl teisės pasirinkimo (neriboto) galiojimo yra teisėtas.
- 32 Panašią išvadą būtų galima daryti ir remiantis Sprendimu *Nikiforidis*, C-135/15, EU:C:2016:774, kuris buvo priimtas dėl reglamento „Roma I“ 28 straipsnio: šiame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, kad reglamento „Roma I“ galiojimas lemia jo taikymą prieš tai sudarytai sutarčiai tik tuomet, jei ji buvo pakeista taip, kad laikytina, jog sudaryta nauja sutartis. Šį vertinimą būtų galima pritaikyti atveju, kai (kaip šioje byloje) reglamento „Roma I“ 6 straipsnio taikymo sąlygos atsiranda po sutarties sudarymo. Vis dėlto reikia atsižvelgti į tai, kad šiuo atveju turi būti vertinama ne siaurai suprantama ilgalaikė sutartinė prievolė (pavyzdžiui, darbo sutartis, kaip Sprendime *Nikiforidis*), o sutartimi reguliuojami verslo ryšiai, kuriais remiantis duodami ir vykdomi atskiri savarankiški pavedimai.
- 33 1.5. Taigi Teisingumo Teismo prašoma atsakyti į klausimą, ar pavedimo nupirkti finansinių produktų teisinės pasekmės, kai vartotojas tą pavedimą duoda, o bankas įvykdo remdamasis verslo ryšiais, turi būti vertinamos pagal teisę, kylančią iš reglamento „Roma I“ 6 straipsnio, kai, užmezgant verslo ryšius, šios

nuostatos taikymo sąlygų dar nebuvo, o šalys tuo momentu buvo (visapusiškai) pasirinkusios taikytiną teisę pagal reglamento „Roma I“ 3 straipsnį.

2. Dėl antrojo klausimo

- 34 2.1. Jei reglamento „Roma I“ 6 straipsnis iš esmės būtų taikytinas, kiltų kitas klausimas – ar tenkinamos reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 4 dalies a punkte numatytos išimties sąlygos. Pagal ją šio reglamento 6 straipsnio 1 ir 2 dalys netaikomos „paslaugų teikimo sutartims, kai paslaugos vartotojui turi būti teikiamos tik kitoje valstybėje nei jo įprastos gyvenamosios vietos valstybė“. Sutartis dėl vertybinių popierių pirkimo kliento sąskaita laikytina paslaugų teikimo sutartimi, kaip tai suprantama pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 4 dalies a punktą.
- 35 2.2. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas Sprendime *Verein für Konsumenteninformation*, C-272/18, EU:C:2019:827, pateikė nuomonę dėl šios nuostatos.
- 36 Toje byloje buvo ginčijamasi dėl komandinės ūkinės bendrijos kapitalo dalių pirkimo padedant užsienyje įsisteigusiai įmonei, kuri veikė kaip patikėtinė. Vartotojai investuojamas sumas pervedavo į patikos sąskaitą savo gyvenamosios vietos valstybėje, įmonė atsiųsdavo ataskaitas į vartotojo gyvenamosios vietos valstybę ir taip įvykdavo informavimo pareigas pagal patikos sutartį, dividendai būdavo pervedami į sąskaitas vartotojo gyvenamosios vietos valstybėje. Įmonė taip pat turėjo vartotojams Austrijoje skirtą interneto svetainę, kurioje vartotojai galėjo atsisiųsti informaciją ir pasinaudoti balsavimo teise.
- 37 Teisingumo Teismo manymu, reikėjo patikrinti, ar iš paties paslaugų, dėl kurių susitarta, „pobūdžio“ matyti, kad jos, kaip visuma, gali būti teikiamos tik kitoje nei vartotojo įprastinės gyvenamosios vietos valstybėje (minėto sprendimo 51 punktas). Jeigu paslaugų teikimo vieta yra kitoje valstybėje nei ta, kurioje „jas gauna“ vartotojas, turi būti laikoma, kad paslaugos teikiamos „tik“ kitoje nei vartotojo įprastinės gyvenamosios vietos valstybėje narėje, tik tuo atveju, jeigu vartotojas neturi jokios galimybės gauti šių paslaugų savo gyvenamosios vietos valstybėje, t. y. tam, kad jas gautų, jis turi vykti į užsienį (minėto sprendimo 52 punktas). Toje byloje taip nebuvo (minėto sprendimo 53 punktas).
- 38 2.3. Preziumuoti, jog paslaugos teikiamos „tik“ Austrijoje, šiuo atveju negalima dėl to, kad ieškovas pirkimo pavedimus galėjo duoti nuotoliniu ryšiu (telefonu, elektroniniu paštu) iš Italijos. Be to, ieškovas galėjo naudotis atsakovo interneto svetaine anglų kalba, kurioje jis (kaip pats teigė ir tai nebuvo paneigta) galėjo peržiūrėti savo sąskaitas; taip pat manytina, kad bankas ieškovui persiųsdavo ir informaciją apie jo pavedimų įvykdymą.
- 39 Visgi nėra visiškai neabejotina, kad sprendimu byloje C-272/18 galima remtis ir šioje byloje. Taip yra dėl to, kad tame sprendime turėjo būti vertinama patikos sutartis, o atsakovė patikėtinė neabejotinai teikė paslaugas, kurias vartotojas gavo

savo įprastinės gyvenamosios vietos valstybėje (investuojamos sumos būdavo priimamos šioje valstybėje esančioje sąskaitoje; buvo suteikiama galimybė dalyvauti bendrovių valios formavimo procese šiai valstybei skirtoje interneto svetainėje; iš investicijų gautos pajamos būdavo pervedamos į šią valstybę). Šiuo atveju iš esmės banko rezidavimo vietos valstybėje buvo atidaryta (tik) viena einamoji sąskaita ir viena depozitinė sąskaita, į kurias būdavo įrašomi kliento pavedimu banko nupirkti finansiniai produktai. Dėl to galėtų kilti klausimas, ar ieškovas šias paslaugas iš tikrųjų „gavo“ savo valstybėje, t. y. Italijoje (sprendimo byloje C-272/18 52 punktas). Galimybė duoti pavedimus nuotoliniu būdu ir informacijos persiuntimas šiuo aspektu galėtų būti laikomi tik antriniais elementais, netrukdančiais taikyti reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 4 dalies a punkto.

- 40 2.4. *Oberster Gerichtshof* manymu, atrodo, kad šį atvejį galima traktuoti lygiai taip pat, kaip tą, kurį Europos Sąjungos Teisingumo Teismui teko vertinti byloje C-272/18. Vis dėlto neatmestina ir priešinga nuomonė. Dėl šios priežasties Europos Sąjungos Teisingumo Teismo vėl prašoma išaiškinti reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 4 dalies a punktą. Jei būtų išaiškinta taip, kad minėta nuostata taikytina, šis atvejis turėtų būti vertinamas išimtinai pagal Austrijos teisę.

3. Dėl trečiojo klausimo

- 41 3.1. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, o į antrąjį – neigiamai, reglamento „Roma I“ 6 straipsnis būtų taikytinas. Tai reiškia, kad, remiantis šio straipsnio 1 dalimi, iš esmės būtų taikoma vartotojo įprastinės gyvenamosios vietos valstybės, taigi šiuo atveju – Italijos, teisė. Visgi taikytiną teisę galima pasirinkti. Remiantis reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalimi, toks pasirinkimas negali atimti iš vartotojo apsaugos, teikiamos imperatyviomis jo gyvenamosios vietos valstybės teisės nuostatomis.
- 42 3.2. Taigi šiuo konkrečiu atveju kyla klausimas, ar ir toliau turi būti paisoma šalių susitarimo dėl teisės pasirinkimo, nors jame nenurodytos reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalies teisinės pasekmės, kaip tai suprantama pagal Sprendimą *Verein für Konsumenteninformation*, C-191/15, EU:C:2016:612 (šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą V dalies 1.2 punktas). Būtų galima laikytis nuomonės, kad, nors iš pradžių teisės pasirinkimas abejonių nekėlė, dabar jis pagal Direktyvos 93/13/EEB 3 straipsnio 1 dalį laikytinas nesąžiningu. Tokiu atveju pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalį turėtų būti visapusiškai taikoma Italijos teisė. Jei nesąžiningumas būtų paneigtas, remiantis susitarimu dėl teisės pasirinkimo pagal reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 1 dalį būtų taikytina Austrijos teisė, bet palankesnės Italijos teisės nuostatos turėtų viršenybę.
- 43 3.3. Dėl šios priežasties Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prašoma atsakyti į klausimą, ar susitarimas dėl teisės pasirinkimo, sudarytas prieš reglamento „Roma I“ 6 straipsnio taikymo sąlygų atsiradimą, po šių sąlygų atsiradimo laikytinas nesąžiningu, kaip tai suprantama pagal 1993 m. balandžio

5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais <...> 3 straipsnio 1 dalį, kai tame susitarime nebuvo nurodytos reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalies teisinės pasekmės.

VI. Procesiniai klausimai

44 <...>

45 <...>

Oberster Gerichtshof

Viena, 2024 m. balandžio 8 d.

<...>

DARBINIS VERTINIMAS